

Hallo allemaal! Dit is de 30ste aflevering van Een Beetje Nederlands, de podcast voor mensen die Nederlands leren. Mijn naam is Robin en de aflevering van vandaag gaat over de stikstofcrisis. De tekst van deze aflevering kan je meelesen op de website van de podcast, www.eenbeetjenederlands.nl.

Deze podcast wordt gesteund door de Vrienden van de Podcast. Heel erg bedankt aan alle donateurs die de afgelopen tijd hebben bijgedragen! Wil je ook Vriend van de Podcast worden? In de shownotes kan je een link vinden met meer informatie.

Nu, door met de podcast!

In Nederland leven we in een klein land en we willen met z'n allen veel doen met het beetje land dat we hebben. Om een paar dingen te noemen: We wonen er, we rijden naar ons werk, er werken boeren om voedsel te produceren, we hebben een grote luchthaven en andere industrie. Tegelijkertijd proberen we ook ruimte te maken voor natuur. Het spreekt voor zich dat dat niet allemaal makkelijk samen gaat. Sinds 2019 zitten we in Nederland in de zogenaamde stikstofcrisis, dat grote gevolgen heeft voor Nederland. Het is een zeer complex onderwerp, waarbij het soms ook voor mij moeilijk was om precies te snappen wat er aan de hand is. Ik ga deze aflevering mijn best doen om het probleem van de stikstofcrisis zo goed mogelijk uit te leggen.

Laten we beginnen met wat scheikunde. Stikstof is de Nederlandse naam voor het scheikundige element met symbool N, nitrogen in het Engels. Stikstof zelf is niet per se een probleem, zoals je misschien weet bestaat de lucht die we ademen voor ongeveer 78% uit stikstof. Stikstof wordt pas een probleem als het verbindingen maakt met andere elementen, zoals waterstof en zuurstof. Dan krijg je ammoniak en stikstofoxiden, dat wél schadelijke stoffen zijn. Ammoniak komt vooral vrij bij landbouw en stikstofoxiden bij uitstoot van verkeer en industrie.

Voor het gemak gebruik ik in deze aflevering stikstof en stikstofverbindingen door elkaar heen. In de Nederlandse media zal je meestal het woord stikstofcrisis zien, hoewel het dus eigenlijk om problemen met stikstofverbindingen gaat.

Het probleem van deze stikstofverbindingen is dat ze slecht zijn voor de natuur. In Nederland zijn sommige natuurgebieden beschermd, dat zijn de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Daar zijn er meer dan 150 van in Nederland. Natura 2000 is een Europees project om natuurgebieden te beschermen en de diversiteit van planten en dieren te vergroten. De Veluwe in Gelderland is bijvoorbeeld een Natura 2000-gebied, maar er zijn door het hele land zulke natuurgebieden.

Stikstof zorgt er voor dat de bodem zuur wordt, wat slecht is voor planten en bomen. Verder zorgt meer stikstof er voor dat sommige plantensoorten zoals gras, bramen en brandnetels sneller groeien dan normaal. Dat soort plantensoorten verdringen andere planten die langzamer groeien. Daardoor krijgen we minder biodiversiteit, minder verschillende planten in natuurgebieden. Daar hebben ook dieren zoals insecten en vogels last van. De natuur bestaat dan dus uiteindelijk uit minder plant- en diersoorten.

Nu eerst is het tijd voor...

De uitdrukking van de week

De uitdrukking van deze week is: je kont tegen de krib gooien. Als je je kont tegen de krib gooit, ben je iets aan het tegenwerken, dus niet doen wat er van je gevraagd wordt. Deze uitdrukking heeft met vee te maken: een krib is een voederbak voor bijvoorbeeld koeien, waar dus het eten van de koe in ligt. Als een koe niet wil eten gaat hij niet met de kop naar de krib staan, maar met de kont naar de krib. En nu gebruiken wij dat om de situatie te beschrijven wanneer iemand niet wil meewerken. Die gooit dan z'n kont tegen de krib!

Terug naar de stikstofcrisis. Nederland is in Europa de grootste uitstoter van stikstof. En niet een beetje meer, maar vier keer zo veel dan gemiddeld in Europa. Het grootste gedeelte van de stikstof die in Nederland uitgestoten wordt komt van de landbouw. We hebben in Nederland vrij veel landbouw, ongeveer de helft van de grond in

Nederland is landbouwgrond. Verder zijn er de afgelopen jaren steeds grotere veehouders bijgekomen, waarbij er meer koeien, kippen of varkens in zogenaamde megastallen staan.

Bij bedrijven waar vee zoals koeien en varkens staan, komt veel stikstof vrij. Als de poep en urine van koeien of varkens bij elkaar opgevangen worden, vormt de stikstofverbinding ammoniak. In Nederland hebben we heel veel vee op een klein oppervlakte en ook nog vaak in de buurt van natuurgebieden. Daarom is de situatie in Nederland ernstiger dan bijvoorbeeld in Duitsland.

In de jaren 90 is Nederland maatregelen gaan nemen om de stikstof te verlagen. Dat heeft ook effect gehad, de hoeveelheid stikstof die in Nederland uitgestoten wordt is gehalveerd sinds de jaren 90.

Maar het is nog niet genoeg en in 2019 gebeurde er iets belangrijks. Voor sommige activiteiten heb je in Nederland een vergunning nodig, dat is toestemming van de overheid om iets te mogen doen. Als je als bedrijf stikstof uitstoot, heb je daar een vergunning voor nodig.

De overheid gaf vergunningen aan boerenbedrijven en bouwbedrijven om een bepaalde hoeveelheid stikstof uit te stoten. Daarbij hield de overheid rekening met verminderingen in de stikstofuitstoot die, volgens de plannen, in de toekomst behaald zouden worden. Je mag dus nu alvast stikstof uitstoten, als je in je plannen opneemt dat de uitstoot in de toekomst minder zal zijn.

Een milieuorganisatie was het daar niet mee eens en klaagde de overheid aan bij de Raad van State. De Raad van State is een soort rechtbank waarbij conflicten tussen de overheid aan de ene kant, en burgers en bedrijven aan de andere kant beslist worden. Als de Raad van State beslist dat de overheid geen gelijk heeft, is de overheid verplicht om daar rekening mee houden.

De Raad van State besloot in 2019 dat de manier waarop de overheid vergunningen gaf niet mag, er mag geen rekening gehouden worden met verminderde stikstofuitstoot in de toekomst. Alleen de feitelijke situatie op dit moment mag gelden. Daardoor konden er opeens veel minder vergunningen gegeven worden voor nieuwe projecten, omdat er in veel gebieden nog steeds te veel stikstof uitgestoten wordt. Dat zorgde voor een crisis.

Alle projecten die stikstof uitstoten moesten na de uitspraak van de rechter meteen worden stopgezet. Projecten zoals het bouwen van nieuwe woningen, wegen of nieuwe stallen voor koeien. In totaal werden er in één keer 18.000 projecten stilgelegd. Voor al deze projecten moest er gekeken worden hoe de uitstoot van stikstof verminderd kon worden. In Nederland hebben we op dit moment een tekort aan woningen, maar er konden geen nieuwe projecten begonnen worden om woningen te bouwen. Dat heeft natuurlijk ook gevolgen voor bouwbedrijven: mensen die woningen bouwen verliezen hierdoor hun baan.

Verder maakt de overheid plannen om de uitstoot van de landbouw te verminderen. Volgens deze plannen moeten de boeren schoner werken, bijvoorbeeld door de urine en poep van het vee los van elkaar op te vangen, zodat er minder ammoniak ontstaat.

Maar ook wil de overheid minder boeren die vee houden. Ongeveer 30% van het vee in Nederland zal moeten verdwijnen volgens de huidige plannen. Dat betekent dat er boeren hun werk moeten veranderen of zelfs zullen moeten stoppen. Ze krijgen daarvoor wel geld van de overheid, maar toch zijn veel boeren er niet blij mee.

In 2019 was er een groot protest van boeren tegen de maatregelen die de overheid wil nemen. De boeren vonden dat er te weinig respect was voor hun werk en dat de maatregelen van de overheid te streng waren. Op 1 oktober 2019 was er een groot protest van boeren in Nederland, het zogenaamde Boerenprotest. Bij het Boerenprotest gingen duizenden boeren vanuit heel Nederland met hun tractor naar Den Haag. Daar verzamelden de boeren zich. Doordat de boeren met hun tractoren over de snelwegen naar Den Haag gingen, ontstond er die dag de langste file in de geschiedenis van Nederland.

In de weken en maanden daarna gingen de boeren door met protesteren, wat af en toe uit de hand liep. Zo werd er door een aantal boeren geweld gebruikt bij demonstraties en werd er gedemonstreerd bij huizen van sommige politici die met de regelgeving te maken hebben. In het begin van de stikstofcrisis vonden veel mensen de boeren nog sympathiek, maar door dat soort incidenten is de publieke opinie veranderd. De publieke opinie is de meest voorkomende mening in de maatschappij. Maar er is ook nog bij veel mensen begrip voor de standpunten van de boeren.

Hoe moeten we nu verder? De overheid heeft recent, begin juni 2022, nieuwe maatregelen gepresenteerd. Voor 2030 moet de stikstofuitstoot met de helft teruggebracht worden. In sommige gebieden moet de stikstofuitstoot met 70 of 80 procent worden verminderd. In andere gebieden in Nederland is de situatie minder ernstig en moet de stikstof met ongeveer 20% omlaag.

Het kan niet anders dat het voor de boeren in Nederland een enorme impact gaat hebben. Sommige boeren zullen schoner gaan werken en daar geld voor krijgen als compensatie. Maar andere boerenbedrijven zullen verplicht worden om te stoppen. Maar niet alleen de boeren zullen hiermee te maken krijgen, ook andere industrie, de bouw en de luchtvaart zal minder stikstof moeten uit gaan stoten om de doelen te halen.

We zullen in Nederland voorlopig nog niet klaar zijn met de stikstofcrisis, maar hiermee kom ik wel aan het einde van deze aflevering. Vond je de aflevering interessant? Deel hem dan met vrienden of collega's, of schrijf een review. Je kan de podcast ook steunen door Vriend van de Podcast te worden, kijk daarvoor even op de website.

Ik hoop dat je een beetje Nederlands geleerd hebt, en tot de volgende aflevering.